

**BANGALORE SAHODAYA SCHOOLS COMPLEX ASSOCIATION
PRE-BOARD EXAMINATION (2024-2025)**

Grade X

Class: - दशमी
Time: - होरात्रयम्

Grade 10 Preparatory EXAMINATION-01

SUBJECT: संस्कृतम् (कोड सङ्ख्या-122)

Date: -20/12/2024

Marks: - 80

SET-2

समान्यनिर्देशाः -

1. कृपया सम्यक्तया परीक्षणं कुर्वन्तु यत् अस्मिन् प्रश्नपत्रे 8 पृष्ठानि मुद्रितानि सन्ति।
2. कृपया सम्यक्तया परीक्षणं कुर्वन्तु यत् अस्मिन् प्रश्नपत्रे 18 प्रश्नाः सन्ति।
3. अस्मिन् प्रश्नपत्रे चत्वारः खण्डाः सन्ति।

‘क’ खण्डः	:	अपठितावबोधनम्	10 अङ्काः
‘ख’ खण्डः	:	रचनात्मककार्यम्	15 अङ्काः
‘ग’ खण्डः	:	अनुप्रयुक्तव्याकरणम्	25 अङ्काः
‘घ’ खण्डः	:	पठितावबोधनम्	30 अङ्काः

4. प्रत्येकं खण्डम् अधिकृत्य उत्तराणि एकस्मिन् स्थाने क्रमेण लेखनीयानि।
5. उत्तरलेखनात् पूर्वं प्रश्नस्य क्रमाङ्कः अवश्यं लेखनीयः।
6. प्रश्नस्य क्रमाङ्कः प्रश्नपत्रानुसारम् एव लेखनीयः।
7. सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लेखनीयानि।
8. प्रश्नानां निर्देशाः ध्यानेन अवश्यं पठनीयाः।

खण्ड - क

अपठितावबोधनम्

(10 अङ्काः)

1. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत।

मनुष्याणां कृते समयपरिपालनस्य ज्ञानं अत्यवश्यकम् अनिवार्यं च अस्ति। यदि जनाः समये कार्याणि न कुर्वन्ति तर्हि ते जीवने सफलाः न भवन्ति तथैव स्वस्य जीवने अपि कष्टानि अनुभवन्ति। बाल्यकालादेव बालेभ्यः समये जागरणं शयनं भोजनं क्रीडनं इत्यादि अभ्यासाः कारणीयाः। विद्यालयेपि समयपरिपालनविषये विशेषतया पाठयेत्। न केवलं ‘कथं समयपालनं कुर्यात्’ इति बोधनं पर्याप्तम् अपि तु कथं किमर्थं च समये कार्याणि कुर्यात् इति विषयाः बोधनीयाः सन्ति। अधोदत्तं सुभाषितं समयस्य महत्वं वर्णयति-

आदेयस्य प्रदेयस्य कर्तव्यस्य च कर्मणः।

क्षिप्रमकियमाणस्य कालः पिबति तद्रसम्॥

निरन्तरं-परिवर्तमानः कालः यः गतः सः गतः एव। सः कदापि न पुनरागच्छति। अतः समये कार्याणि कुर्यात्। छात्राः समयसारिण्याः रचनां कृत्वा तस्याः परिपालनं सम्यक् रीत्या कुर्यात्। न केवलं मानवाः अपितु प्रकृतिः अपि समयं परिपालयति। सूर्यः चन्द्रः ऋतवः च सर्वे एव समये आगच्छन्ति। अतः सत्यमेव उक्तं ‘कालाय तस्मै नमः’।

अ. एकपदेन उत्तरत - (केवलं प्रश्नद्वयम्)

[1X2=2]

- (i) कस्य ज्ञानं अत्यवश्यकम् अनिवार्यं च अस्ति?
- (ii) छात्राः कस्याः रचनां कृत्वा परिपालनं कुर्यात्?
- (iii) कुत्र समयपरिपालनविषये विशेषतया पाठयेत्?

ऑ. पूर्णवाक्येन उत्तरत - (केवलं प्रश्नद्वयम्)

[2X2=4]

- (i) यदि जनाः समये कार्याणि न कुर्वन्ति तर्हि किं भवति ?

(ii) बाल्यकालादेव बालेभ्यः के के अभ्यासाः कारणीयाः ?

(iii) प्रकृतिः कथं समयपरिपालनं करोति इति विवृणत।

इ. अस्य अनुच्छदस्य कृते सूक्त शीर्षकं संस्कृतेन लिखत।

[1]

ई. यथानिर्देशम् उत्तरत – (केवलं प्रश्नत्रयम्)

[1X3=3]

- (i) मनुष्याः –इति पदस्य किं पर्यायपदं गद्यांशे प्रयुक्तम्?
(क) मानवाः (ख) देवाः (ग) बालाः (घ) छात्राः
- (ii) सुखानि –इति पदस्य किं विपर्ययपदं गद्यांशे प्रयुक्तम्?
(क) प्रकृतिः (ख) पालनम् (ग) कार्याणि (घ) कष्टानि
- (iii) क्षिप्रमक्रियमाणस्य कालः पिबति तद्रसम्॥– अत्र क्रियापदं किम्?
(क) कालः (ख) पिबति (ग) क्षिप्रम् (घ) अक्रियमाणस्य
- (iv) परिवर्तमानः –इति विशेषणपदस्य किं विशेष्यपदं गद्यांशे प्रयुक्तम्?
(क) मानवः (ख) बालः (ग) कालः (घ) जनः

खण्ड – क

अपठितावबोधनम्

(15 अङ्काः)

2. भवान् नवीनः। भवतः क्षेत्रे अस्वच्छतायाः निवारणाय प्रार्थ्यं लिखितं पत्रं मञ्जूषाप्रदत्तपदैः पूरयित्वा पुनः लिखत।

[½X10=5]

जयनगरतः

दिनाङ्कः _____

महानगर-पालिका अधिकारी

जयनगर विभागः

बेंगलूरु

विषयः- जयनगरक्षेत्रे स्वच्छतालोपः।

मान्यवर!

सविनयं (i)_____ अस्ति यत् कृपया जयनगरक्षेत्रम् (ii)_____ तत्र अवकर-निर्वहणव्यवस्थां परिशीलयतु। दशदिनेभ्यः अत्र (iii)_____ न आगतवन्तः एव। अस्मात् (iv)_____ स्वच्छता न अभवत्। अवकरं अपि न अनयन्। सर्वत्र (v)_____ आपणत्याज्यं च वयं द्रष्टुं शक्नुमः। यदि अवकरं तत्रैव भवति तर्हि (vi)_____ अपि भवति एव। अनेन जयनगरस्य निवासिनः अत्यन्त (vii)_____ सन्ति। कृपया जनानां स्वास्थ्यस्य विषये चिन्तयित्वा (viii)_____ स्वच्छताकार्यं कारयन्तु। (ix)_____ अवकरं नेतुं व्यवस्थां च कुर्वन्तु इति (x)_____।

इति भवदीयः विश्वासी

नवीनः

मञ्जूषा

आगत्य, प्रतिदिनम्, निवेदनं, कारणात्, रोगवर्धनं, शीघ्रातिशीघ्रं, प्रार्थयामि, स्वच्छता-कर्मचारिणः, गृहत्याज्यं, चिन्तिताः,

3. प्रदत्तं चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषायां प्रदत्तशब्दानां सहायतया पञ्च वाक्यानि संस्कृतेन लिखत।

[1X5=5]

मञ्जूषा

चतुरङ्ग-प्रतियोगिता, अन्ताराष्ट्रीय, भारतीया-क्रीडा, प्रसिद्धौ, गुकेशः, डिङ्ग, विश्वविजेता, क्रीडतः, समयसूची, इच्छन्ति

अथवा

मञ्जूषाप्रदत्तशब्दानां सहाय्येन निम्नलिखितं विषयम् अधिकृत्य न्यूनातिन्यूनं पञ्चभिः संस्कृतवाक्यैः एकम् अनुच्छेदं लिखत। [1X5=5]

‘परोपकारम्’

मञ्जूषा

जनाः, परोपकारं, सहायता, परेभ्यः, कृतं, कथ्यते, कुर्वन्ति. सर्वदा, निर्धनेभ्यः, दीनेभ्यः, वृद्धेभ्यः, उपकारं, इदं शरीरम्,

4. अधोलिखितानि वाक्यानि संस्कृतभाषया अनूद्य लिखत – (केवलं वाक्यपञ्चकम्)

[1X5=5]

- Who will go to store to bring book?
किताब लाने के लिए दुकान कौन जाएगा?
- Radhika draws a beautiful picture.
राधिका एक सुन्दर चित्र बनाती है।
- Please come to our house
कृपया हमारे घर आइए।
- All friends study together.
सभी दोस्त मिलकर पढ़िए।
- India is the place of harmony.
भारत सद्भाव का स्थान है।
- God protects us at difficult times.
भगवान हमें बुरे समय में बचाते हैं।
- Always help weak People
हमेशा कमजोर लोगों की मदद करें।

‘ग’ खण्डः

अनुप्रयुक्त व्याकरणम्

(15 अङ्काः)

5. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदेषु सन्धिं सन्धिविग्रहं वा कुरुत – (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

[1X4=4]

- यदि न स्यान्नरपतिः समक् नेता ततः प्रजा।
- अयोग्यः पुरुषः नास्ति योजकः+तत्र दुर्लभः।
- एक एव खगः मानी वने वसति चातकः।

- (iv) एकेन राजहंसेन या शोभा सरसः+भवेत् ।
 (v) गर्जन्ति केचिद् वृथा।

6. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां समासं विग्रहं वा प्रदत्तविकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

[1X4=4]

- (i) तत्तनयः तत्रैव छात्रावासेन् निवसत्।
 (क) तत् तनयः (ख) तस्य तनयः (ग) तस्मात् तनयः (घ) ततः तनयः
 (ii) सर्वेषामपि मत्कृते महत्वं विद्यते यथासमयम्।
 (क) समयेन अनतिक्रम्य (ख) समयः अनतिक्रम्य (ग) समयम् अतिक्रम्य (घ) समयम् अनतिक्रम्य
 (iii) कृषकः हर्षतिरेकेण कर्षणविमुखः सन् वृषभौ नीत्वा गृहमगात्
 (क) कर्षणेन विमुखः (ख) कर्षणात् विमुखः (ग) कर्षणाय विमुखः (घ) कर्षणस्य विमुखः
 (iv) तदैव व्याघ्रचित्रकौ अपि नदीजलम् पातुं तत्रागतौ।
 (क) व्याघ्रः च चित्रकाः च (ख) व्याघ्राः च चित्रकः च (ग) व्याघ्रौ च चित्रकौ च (घ) व्याघ्रश्च चित्रकश्च
 (v) यः परित्यज्य फलम् पक्वं भुङ्क्तेऽपक्वं सः विमूढधीः।
 (क) विमूढा धीः यस्य सः (ख) विमूढा धीः यया सा
 (ग) विमूढा धीः यस्या सा (घ) विमूढः धी यस्य सा

7. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां प्रकृति- प्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा उचितम् उत्तरम् विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

[1 X4=4]

- (i) यत्रास्ते सा धूर्ता तत्र गम्यताम्
 (क) धूर्त+आ (ख) धूर्त+टाप् (ग) धूर्+ता (घ) धूर्त+ता
 (ii) सा तपस्विनी मत्कृतेनापराधेन स्वापत्यम् एवं निर्भर्त्सयति।
 (क) तप+स्विनी (ख) तपस्वी+नी (ग) तपस्वी+डीप् (घ) तपस्वी+टाप्
 (iii) विद्वांस एव लोकेऽस्मिन् चक्षुष्मन्तः प्रकीर्तिताः।
 (क) चक्षु+वतुप् (ख) चक्षुः+मतुप् (ग) चक्षुष्मान्+मतुप् (घ) चक्षु+मतुप्
 (iv) अवक्रता यथा चित्ते तथा वाचि यदि भवेत्।
 (क) अवक्र+टाप् (ख) अवक्र+तल् (ग) अवक्रत+आ (घ) अवक्र+डीप्
 (v) भावना प्राथमिक-शालायां पठति।
 (क) प्रथम+टाप् (ख) प्रथम+डीप् (ग) प्रथम+ठक् (घ) प्रथम+तल्

8. वाच्यानुसारम् उचितपदैः रिक्तस्थानानि पूरयित्वा अधोलिखितं संवादं पुनः लिखत – (केवलं प्रश्नत्रयम्) [1X3=3]

- (i) नयना –मधुरे! किं _____मम गृहम् आगच्छसि?
 (अ) अहं (आ) त्वं (इ) युवां (ई) आवां
 (ii) मधुरा – नयने! मया ग्रन्थालयः_____।
 (अ) गम्यन्ते (आ) गम्यते (इ) गम्यते (ई) गम्ये
 (iii) नयना –गृहे मया फलानि _____।
 (अ) खाद्यते (आ) खाद्यन्ते (इ) खाद्यसे (ई) खादन्ति
 (iv) मधुरा –मया तु _____ पद्यन्ते।
 (अ) पुस्तकानि (आ) पुस्तकाः (इ) पुस्तकान् (ई) पुस्तकम्

9. कालबोधकशब्दैः अदोलिखितदिनचर्या पूरयत – (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

[1X4=4]

- (i) अहं प्रतिदिनं _____ 5:30 वादने उत्तिष्ठामि।
- (ii) _____ 7:45 वादने विद्यालयं च गच्छामि।
- (iii) भोजनविरामः _____ 1:15 वादने भवति।
- (iv) क्रीडितुमहं _____ 4:45 वादने गच्छामि।
- (v) रात्रौ _____ 10:00 वादने शयनं करोमि।

10. मञ्जूषायां प्रदत्तैः उचितैः अव्ययपदैः लिखितवाक्येषु रिक्तस्थानानि पूरयत – (केवलं प्रश्नत्रयम्)

[1X3=3]

- (i) यदि अहं कृष्णवर्णः _____ त्वं किं गौराङ्गः?
- (ii) श्वानः _____ भ्रमति।
- (iii) संपत्तौ विपत्तौ _____ महतामेकरूपता।
- (iv) उदीरितोर्थः पशुना _____ गृह्यते,

मञ्जूषा

च, इतस्ततः, अपि, तर्हि,

11. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कित-अशुद्धपदाय उचितपदं चित्वा वाक्यानि पुनः लिखत – (केवलं प्रश्नत्रयम्)[1X3=3]

- (i) भावान् कदा आगच्छसि?
(क) आगच्छथ (ख) आगच्छन्ति (ग) आगच्छति (घ) आगच्छामि
- (ii) अहं श्वः पठामि
(क) पठिष्यति (ख) अपठत् (ग) अपठम् (घ) पठिष्यामि
- (iii) जनः कोलाहलं कुर्वन्ति।
(क) जनेन (ख) जनाः (ग) जनाभ्यां (घ) जना
- (iv) ताः बालकाः भ्रमन्ति।
(क) बालिकाः (ख) बालिका (ग) बालिके (घ) बालकः

खण्ड – घ

पठितावबोधनम्

(30 अङ्काः)

12. अधोदत्त गद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत –

[5]

अस्ति देउलाख्यो ग्रामः। तत्र राजसिंहो नाम राहपुत्रः वसति स्म। एकदा केनापि आवश्यककार्येण तस्य भार्या बुद्धिमती पुत्रद्वयोपेता पितुर्गृहं प्रति चलिता। मार्गे गहनकानने सा एकं व्याघ्रं ददर्श। सा व्याघ्रमागच्छन्तं दृष्ट्वा धाष्ट्यात् पुत्रौ चपेटया प्रहृत्य जगाद। “कथमेकैकशो व्याघ्रभक्षणाय कलहं कुरुथ? अयमेकस्तावद्विभज्य भुज्यताम्। पश्चाद् अन्योद्वितीयः कश्चिल्लक्ष्यते।” इति श्रुत्वा व्याघ्रमारी काचिदियमिति मत्वा व्याघ्रो भयाकुलचित्तो नष्टः।

निजबुद्ध्या विमुक्ता सा भयाद्व्याघ्रस्य भामिनी।

अन्योऽपि बुद्धिमाल्लोके मुच्यते महतो भयात्॥

अ. एकपदेन उत्तरत – (केवलप्रश्नद्वयम्)

[½ X2=1]

- (i) बुद्धिमती गहनकानने कं ददर्श?
- (ii) भामिनी कया व्याघ्रस्य भयात् विमुक्ता?
- (iii) कः महतो भयात् मुच्यते?

ऑ. पूर्णवाक्येन उत्तरत – (केवलप्रश्नद्वयम्)

[1X2=2]

- (i) बुद्धिमती पुत्रौ चपेटया प्रहृत्य किं जगाद?
- (ii) व्याघ्रः किमर्थं नष्टः?

(iii) किमर्थं बुद्धिमती पितुर्गृहं प्रति चलिता?

इ. यथानिर्देशम् उत्तरत – (केवलप्रश्नद्वयम्)

[1 X2=2]

- (i) 'महिला' इति पदस्य पर्यायपदं गद्यांशात् चित्वा लिखत।
- (ii) 'जगाद' इतिपदस्य कर्तृपदं गद्यांशात् चित्वा लिखत।
- (iii) 'एकम्' इति पदस्य विशेष्यपदं गद्यांशात् चित्वा लिखत।

13. अधोदत्त पद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत –

[5]

विद्वांस एव लोकेऽस्मिन् चक्षुष्मन्तः प्रकीर्तिताः।
अन्येषां वदने ये तु ते चक्षुर्नामनी मते॥
वाक्पटुः धैर्यवान् मन्त्री सभायामप्यकातरः।
स केनापि प्रकारेण परैर्न परिभूयते॥

अ. एकपदेन उत्तरत (केवलप्रश्नद्वयम्)

[½ X2=1]

- (i) के चक्षुष्मन्तः इति प्रकीर्तिताः?
- (ii) सः कैः न परिभूयते?
- (iii) केषां वदने चक्षुर्नामनी मते?

ऑ. पूर्णवाक्येन उत्तरत – (केवलप्रश्नद्वयम्)

[1X2=2]

- (i) कीदृशः नरः कदापि न परिभूयते?
- (ii) नामनी चक्षुः के?
- (iii) कुत्र ते चक्षुष्मन्तः इति ख्याताः?

इ. यथानिर्देशम् उत्तरत। – (केवलप्रश्नद्वयम्)

[1 X2=2]

- (i) 'मुखे' इति पदस्य पर्यायपदं पद्यांशात् चित्वा लिखत।
- (ii) 'प्रकीर्तिताः' इति पदस्य कर्तृपदं पद्यांशात् चित्वा लिखत।
- (iii) 'कातरः' इति पदस्य विपर्ययपदं पद्यांशात् चित्वा लिखत।

14. अधोदत्त नाट्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत –

[5]

लवः – अहमत्रभवतोः जनकं नामतो वेदितुमिच्छामि।

लवः – न हि जानाम्यस्य नामधेयम्।

रामः – अहो माहात्म्यम्।

कुशः – जानाम्यहम् तस्य नामधेयम्।

रामः – कथ्यताम्।

कुशः – निरनुक्रोशो नाम . . .

रामः – वयस्य अपूर्वम् खलु नामधेयम्।

विदूषकः – (विचिन्त्य) एवं तावत् पृच्छामि। निरनुक्रोश इति क एवं भणति?

कुशः – अम्बा।

विदूषकः – किं कुपिता एवं भवति, उत प्रकृतिस्था?

कुशः – यद्यावयोर्बालभावजनितं किञ्चिदविनयं पश्यसि तदा एवम् अधिक्षिपति निरनुक्रोशस्य पुत्रौ, मा चापलम् इति।

विदूषकः – एतेयोर्यदि पितुर्निरनुक्रोश इति नामधेयं एतयोर्यजनी तेनावमानिता निर्वासिता एतेन वचनेन दारकौ निर्भर्त्सयति।

अ. एकपदेन उत्तरत - (केवलप्रश्नद्वयम्)

[½ X2=1]

- (i) कुशस्य पितुः नाम किम्?
- (ii) कः स्वपितुः नामं जानाति?
- (iii) निरनुक्रोश इति कः भणति?

ऑ. पूर्णवाक्येन उत्तरत - (केवलप्रश्नद्वयम्)

[1X2=2]

- (i) कदा अम्बा अधिक्षिपति?
- (ii) किमर्थम् एतयोर्जननी दारकौ निर्भर्त्सयति ?
- (iii) कस्य नामधेयम् अपूर्वम्?

इ. यथानिर्देशम् उत्तरत - (केवलप्रश्नद्वयम्)

[1 X2=2]

- (i) 'वदति' इति पदस्य पर्यायपदं नाट्यांशात् चित्वा लिखत।
- (ii) 'निर्भर्त्सयति' इति पदस्य कर्तृपदं नाट्यांशात् चित्वा लिखत।
- (iii) 'सन्मानिता' इति पदस्य विपर्ययपदं नाट्यांशात् चित्वा लिखत।

15. रेखाङ्कितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत। (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

[1X4=4]

- (i) व्रजति हिमकरोऽपि बालभावात्।
- (ii) प्रकृतिः अस्माकं जननी अस्ति।
- (iii) पुरा त्वया मह्यं व्याघ्रत्रयं दत्तम्।
- (iv) तपोवनवासिनः देवी इति आह्वयन्ति।
- (v) सर्वधेनूनां मातुः सुरभेः नेत्राभ्याम् अश्रूणि आविरासन्।

16. मञ्जूषातः समुचितपदानि चित्वा अधोलिखित-श्लोकस्य अन्वयं पूरयित्वा पुनः लिखत।

[1X4=4]

त्यक्त्वा धर्मप्रदां वाचं परुषां योऽभ्युदीरयेत्।

परिर्यज्य फलं पक्वं भुङ्क्तेऽपक्वं विमूढधीः।

अन्वयः - यः धर्मप्रदाम् वाचं (i)_____ परुषां (वाचम्) अभ्युदीरयेत्। (सः) (ii)_____ पक्वम्
(iii)_____ परित्यज्य अपक्वम् फलं (iv)_____ ।

मञ्जूषा

विमूढधीः त्यक्त्वा, फलम्, भुङ्क्ते

अथवा

मञ्जूषातः समुचितपदानि चित्वा अधोलिखित-श्लोकस्य भावार्थं पूरयित्वा पुनः लिखत।

[1X4=4]

प्रस्तरतले लतातरुगुल्माः नो भवन्तु पिष्टाः।

पाषाणी सभ्यता निसर्गे स्यान्न समाविष्टा॥

मानवाय जीवनं कामये नो जीवन्मरणमाशुचि. . .

भावार्थः - लताः तरवः (i)_____ च प्रस्तरतले पिष्टाः नो (ii)_____ इति कवेः कामना अस्ति।
(iii)_____ पाषाणी सभ्यता कदापि समाविष्टा न स्यात्। (iv)_____ जीवनं कामये जीवन्मरणं ना

मञ्जूषा

मानवाय, भवन्तु, गुल्माः, निसर्गे

17. अधोलिखितं कथांशं समुचित-क्रमेण लिखत।

[½X8=4]

- (i) यद्यपि ग्रामस्य आरक्षी एव चौरः आसीत्।
- (ii) तस्य तारस्वरेण प्रबुद्धाः ग्रामवासिनः स्वगृहात् निष्क्रम्य तत्रागच्छन्।
- (iii) आरक्षी सुपुष्टदेहः आसीत् अभियुक्तश्च आतीव कृशकायः।

- (iv) न्यायाधीशः आरक्षिणम् अभियुक्तं च तं शवं न्यायालये आनेतुम् आदिष्टवान्।
- (v) परमर्थकार्श्येन पीडितः सः बसयानं विहाय पदातिरेव प्राचलत्।
- (vi) न्यायाधीशः आरक्षिणे कारादण्डमादिश्य तं जनं ससम्मानं मुक्तवान्।
- (vii) करुणापरो गृही तस्मै आश्रयं प्रायच्छत्।
- (viii) न्यायाधीशो बङ्किमचन्द्रः उभाभ्यां पृथक् पृथक् विवरणं श्रुतवान्।

18. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां प्रसङ्गानुकूलम् उचितार्थं चित्वा लिखत—(केवल प्रश्नत्रयम्) [1X3=3]

- (i) अपत्येषु च सर्वेषु जननी तुल्यवत्सला एव भवति।
 (क) मृगेषु (ख) दारकेषु (ग) भातृषु (घ) महिलासु
- (ii) एतेन आरक्षिणा अध्वनि यदुक्तं तद् वर्णयामि।
 (क) ध्वनिः (ख) क्षेत्रे (ग) मार्गे (घ) वचने
- (iii) अकर्णधारा जलधौ विप्लवेतेह नौरिव।
 (क) नाविकहीन (ख) कर्णहीन (ग) कर्णधारी (घ) नाविकसहित
- (iv) रिक्तोऽसि यत् जलदः सैव तवोत्तमा श्रीः।
 (क) नदी (ख) सरोवरम् (ग) जलम् (घ) मेघ

-----०००००-----